

Nâng cao - tham khảo

ỨNG DỤNG TRUYỀN MÁU TRONG ĐIỀU TRỊ BỆNH CHÓ, MÈO

Trịnh Thị Cẩm Vân

Cholon Vet Clinic, Tp. Hồ Chí Minh

I. TỔNG QUAN VỀ THIẾU MÁU

Hiện tượng thiếu máu trên chó, mèo là một trạng thái bệnh lý biểu hiện bởi sự suy giảm số lượng và chất lượng hồng cầu, tiểu cầu trong máu ngoại biên. Nó có thể là căn nguyên bởi sự mất máu (chảy máu), sự tan máu do tế bào hồng cầu bị phá hủy, hoặc sự suy giảm yếu tố sản sinh hồng cầu trong tuỷ xương erythropoietin (yếu tố này phần lớn được sản sinh từ thận, 10% do gan tổng hợp).

1.1. Những biến động có liên quan đến tế bào máu trong hiện tượng thiếu máu

Máu là một mô liên kết gồm có hai thành phần chính là huyết tương (chiếm 55-60% thể tích máu) và thành phần hữu hình bao gồm các tế bào hồng cầu, bạch cầu, tiểu cầu (chiếm 40-45% thể tích máu).

Về mặt lâm sàng: thú bị thiếu máu thường có dấu hiệu mệt mỏi, kém vận động, kém ăn, sụt cân, da xanh tái, niêm mạc nhợt nhạt, thờ khó gắng sức, mạch nhanh, phân đen hoặc xám đen

Về mặt phi lâm sàng: cần căn cứ trên một số đánh giá sự thiếu máu trên chó, mèo sau đây:

1.1.1. Đánh giá về số lượng hồng cầu

Số lượng hồng cầu thường suy giảm rõ rệt trong các trường hợp thiếu máu cấp tính do mất máu, thiếu sắt, suy tuỷ, các bệnh tan huyết và nhiễm ký sinh trùng máu.

Bên cạnh đó, việc đánh giá số lượng hồng cầu lưới (reticulocyte) có vai trò rất quan trọng trong việc đánh giá mức độ đáp ứng hồi phục của tuỷ xương đối với phác đồ điều trị thiếu máu. Sự vắng mặt hoặc thiếu hụt về số lượng của hồng cầu lưới cho thấy có sự khiếm khuyết của sự phát triển của hồng cầu. Tỷ lệ phần trăm của hồng cầu lưới được so sánh với mức độ thiếu máu của cơ thể và đánh

giá đáp ứng của tuỷ xương với sự thiếu máu. Sự đáp ứng hồi phục của tuỷ xương đối với tình trạng thiếu máu nhằm phân biệt thiếu máu có tái tạo hay không tái tạo (regenerative & nonregenerative anemia).

1.1.2. Đánh giá về hình thái, kích thước của hồng cầu

Bình thường hồng cầu không có nhân, hình đĩa, lõm 2 mặt. Sự xuất hiện những biến đổi hình thái của hồng cầu thường có liên quan đến một bệnh lý nào đó.

Hồng cầu dạng cầu (spherocyte) hình thành do mất một phần màng tế bào hồng cầu, có kích thước nhỏ hơn tế bào hồng cầu bình thường. Sự hiện diện hồng cầu dạng cầu cho thấy có sự nhạy cảm giữa cá thể với các bệnh miễn dịch trung gian hay thiếu máu tan huyết trên chó.

Hồng cầu vỡ (schistocyte) hiện diện thường là yếu tố đánh dấu trong hội chứng rối loạn đông máu, các trường hợp thiếu máu miễn dịch trung gian, huyết khối, ung thư máu, lách to, bệnh thận, sung huyết tim, ngộ độc thuốc kháng ung thư.

Hồng cầu có gai (acanthocyte) thường thấy trong những chó bị ung thư máu, bệnh gan.

Hồng cầu hình răng cưa (echinocyte) thường được nhận dạng trên những chó bệnh thận mạn tính, viêm tiểu cầu thận hay ngộ độc.

Hồng cầu hình giọt nước (dacryocyte) thường được nhìn thấy trên chó bị rối loạn tăng sinh tuỷ bào, viêm tiểu cầu thận, cường lách, thiếu máu do thiếu sắt.

Hồng cầu nhược sắc (hypochromasia) thường được thấy trong các trường hợp thiếu sắt.